

ÚTOK MOTOSTŘELECKÉ DIVIZE V HORSKÉM A ZALESNĚNÉM TERÉNU

Horské a zalesněné prostory zaujímají značnou část západoevropského válčiště. Na operačním směru Praha, Karlsruhe, Nancy jsou to terénní celky jako např. Brdy, Krušné hory, Šumava, Český les, Schwäbischer Jura, Schwarz Wald, Oden Wald, Pfälzer Wald a Vosgesy, jejich absolutní výška hor dosahuje 600—1.500 metrů.

Tyto prostory se vyznačují silně členitým, zalesněným terénem, v některých případech s horskými a hlubokými údolími, menším počtem komunikací, těžko dostupnými terénními celky, zhoršenými klimatickými podmínkami, výskytem častých mlh i změn počasí.

Vliv horského a zalesněného terénu na bojovou činnost vojsk

Charakter horského a zalesněného terénu bude mít vliv na použití zbraní hromadného ničení, na bojovou činnost vojsk, zejména na manévr, tempo útoku a vedení palby. Útvary a jednotky budou zpravidla útočit na samostatných směrech podél komunikací. Častý způsob manévru bude obejít a obchvat. Je předpoklad, že úporné boje povedeme o ovládnutí komunikačních uzlů, domínujících výšin, horských průsmyků a širokých údolí.

Možnosti rádiového spojení, radiolokátorů, prostředků rádiového a radio-technického průzkumu budou omezené. Spotřeba pohonných hmot bude vyšší, než v normálních terénních podmínkách.

Zvláštnosti použití zbraní hromadného ničení a druhů vojsk

Při použití **jaderných zbraní** v horském a zalesněném terénu se značně snižují možnosti využití jejich výsledků vlastními vojsky. Lze předpokládat, že po jaderných úderech vzniknou rozsáhlá zničení terénu, závaly a zátaras, které mohou snížit tempo útoku a podstatně ovlivnit manévr vojsk.

Charakter šíření tlakové vlny bude odlišný, než při jaderném úderu v rovinném terénu. Na přívrácených svazích k místu jaderného výbuchu okruh ničivých účinků tlakové vlny bude 1,5—2,5krát větší. Vzniklé závaly, laviny i lesní požáry zvýší ztráty na živé síle i bojové technice.

Při použití jaderných zbraní je nutné mít vždy na zřeteli, že jaderné údery nesmí vytvořit pásmo zničení pro vlastní útočící vojska a snížit tempo jejich útoku. Proto bude výhodné používat převážně vzdušné údery s menším trítolovým ekvivalentem (tj. 3 a 10 kt).

Použití chemických otravných látek ovlivní rychlost přízemního větru, který v horském a zalesněném terénu dosahuje někdy značné intenzity. Budou-li převládat větry s rychlostí do 3 m/vt., můžeme použít otravných látek v dolínech a údolích. Rychlost větru okolo 6 m/vt. neumožňuje již vytvořit potřebné bojové koncentrace otravných látek. V lesních porostech bude prostorové šíření otravných látek 3,5—5krát menší, než na volném terénu.

K ničení živé síly nepřítele budou útočící vojska používat především prchavé otravné látky. Trvalé otravné látky budou používat na směrech, kde nepředpokládají vlastní postup.

Oddíly vojskových raket a dělostřelectva budou nuceny

zaujímat palebná postavení poblíž komunikací a členit bojové sestavy do hloubky.

Palebná příprava a palebná podpora útoku bude závislá na konkrétní situaci, zejména na charakteru nepřátelské obrany a možnostech vlastních vojsk. Velení dělostřelectvu a prostředky dělostřeleckého průzkumu budou decentralizovány. Zvláštní význam v horách bude mít palba z děl určených pro přímou střelbu.

Tankové útvary a jednotky v horském a zalesněném terénu budou hlavní údernou silou útočících vojsk. Jejich vysoká manévrovost, velká odolnost vůči ničivým účinkům jaderných výbuchů a též zvýšená schopnost překonávat pásma radiálního zamoření, zátarasů a ničení, umožňuje jim působit na rozhodujících směrech postupu útočících vojsk.

Tankové prapory budou zpravidla plnit úkoly v sestavě motostřeleckého pluku jako tanky přímé podpory pěchoty. Tankové pluky vzhledem k charakteru terénu a činnosti nepřítele mohou plnit úkoly v prvním nebo ve druhém sledu divize. Nezaujme-li nepřítel organizovanou obranu, je výhodné je použít v prvním sledu. V případě útoku na předem připravenou obranu nepřítele je výhodnější použít tanky ve druhém sledu, především k rozvíjení útoku a k ovládnutí důležitých prostorů a objektů v hloubce obrany nepřítele.

Taktické vzdušné výsadky, vysazované z vrtulníků, mohou být různě svým složením, hloubkou vysazení i charakterem úkolů. Jejich vysazení ihned po jaderných úderech na jednom nebo na dvou směrech bude mít značný význam pro udržení vysokého tempa útoku. Budou mít za úkol samostatně nebo v součinnosti s útočícími jednotkami ničit nepřátelské prostředky jaderného napadení, velitelská stanoviště, zmocnit se dominujících výšin, přepraviť přes horské řeky, komunikačních uzlů, horských průsmyků a pomáhat hlavním silám divize ničit důležité nepřátelské odpory v sestavě jeho obrany.

Prostředky PVO bude možné použít v členěné sestavě do hloubky a podél komunikací k obraně hlavních prvků bojové sestavy svazků. Radiolokační prostředky se rozmísťují v prostorech, které zabezpečují nejmenší rušení terénními předměty.

Úloha **ženijních vojsk** vzroste. K zabezpečení pohybu vojsk bude třeba především ženijními jednotkami posilovat předsunuté odřady, útvary útočící na směr hlavního úderu, obcházecí odřady a taktický vzdušný výsadek.

Letectvo bude ničit ty nepřátelské odpory, které nezničilo nebo umlčelo dělostřelectvo. Kromě toho bude letectvo vést průzkum, bude chránit bojovou sestavu svazku před nepřátelským letectvem a zabezpečovat vysazení výsadku. V některých případech může i řídit palbu dělostřelectva.

Bojová sestava a úkoly msd útoku v horském a zalesněném terénu.

Motostřelecká divize může působit v sestavě vševojskové armády nebo na samostatném směru. V rámci vševojskové armády může plnit úkol v prvním sledu (na směr hlavního úderu nebo na jiném směru), nebo ve druhém sledu.

Značný vliv na **bojovou sestavu divize** bude mít charakter terénu a kapacita jednotlivých možných směrů útoků daného horského a zalesněného prostoru. Bojová sestava divize musí zabezpečovat **samostatné řešení stanoveného úkolu na celou jeho hloubku**.

Bojová sestava motostřelecké divize může zahrnovat dva sledy, oddíl vojskových raket, plukovní dělostřelecké skupiny a dělostřelectvo ponechané v podřízenosti velitele divize, zálohy různého charakteru (protitanková, chemická, ženijní), pohyblivý odřad zatarasovací, předsunutý odřad, taktický vzdušný výsadek, obcházecí a speciální odřady (v případě potřeby) a odřady zabezpečení pohybu.

Je-li bojová sestava divize učleněna jen do jednoho sledu, pak si velitel vyčleňuje vševojskovou zálohu z pluku, který neútočí na směr hlavního úderu divize.

Šířku útočného pásma divize bude ovlivňovat množství a kapacita dostupných směrů pro činnost útočících vojsk a počet výkonných komunikací i jejich vzdálenost od sebe.

Pásma útoku divize může zpravidla zahrnovat 2 až 3 dostupné směry pro činnost vojsk. Útočné pásmo pluku bude zahrnovat jeden směr s jednou výkonnou komunikací.

Vzhledem k tomu, že do pásma útoku divize v horském a zalesněném terénu zahrnujeme i mezery mezi jednotlivými směry útoku (činností vojsk), může toto pásmo být 30 až 40 km široké.

Šířka útočných pásem pluků a jednotek by však neměla být větší, jak při útoku v normálních terénních podmínkách.

Tempo útoku bude zpravidla nižší, než za normálních podmínek. Velitel a štáb msd musí plánovat a v průběhu útočného boje uskutečňovat opatření k udržení vysokého tempa útoku. Toho lze dosáhnout především dovedným použitím jaderných zbraní, smělým manévrem přes těžko dostupné úseky terénu do boku a týlu nepřátelského uskupení. K tomu bude výhodné použít taktický vzdušný výsadek a obcházecí odřady k rychlému ovládnutí horských přechodů a jiných důležitých objektů.

Obcházecí odřady bojují zpravidla pěšky, využívají skrytých přístupů a mezer v bojové sestavě nepřítele a pronikají do boku jeho sestavy s cílem zmocnit se horských průsmyků nebo přechodů, uzlů cest, případně zničit jeho odpalovací zařízení. Jejich hlavním úkolem je odříznout cesty odchodu nepřítele a nedopustit přísun jeho záloh. Síla ocházecích odřadů: u msp do zesílené motostřelecké roty, u msd do zesíleného motostřeleckého praporu.

Na udržení vysokého tempa útoku bude mít vliv i dovedné zasazení druhého sledu, rychlé překonávání pásem radioaktivního zamoření, závalů a zátarasů, jakož i nepřetržité vedení průzkumu a ničení nepřátelských záloh.

V případě úspěšného zabezpečení všech těchto opatření, může divize dosáhnout tempa útoku 30—40 km za den (bez použití JZ 20—25 km za den).

Při **stanovení bojového úkolu** divize je třeba vycházet ze skutečnosti, že charakter horského a zalesněného terénu neumožňuje nadřizenému veliteli ovlivňovat dostatečně průběh bojové činnosti silami a prostředky. Proto divize musí být schopna stanovený úkol splnit především **vlastními silami a prostředky**.

V takovém případě bližším úkolem divize může být zničit část prvního sledu nepřátelské divize a ovládnout přechod nebo jiný důležitý objekt v taktické hloubce nepřátelské obrany.

Dalším úkolem bude rozvíjet útok do hloubky nepřátelské obrany s cílem zničit protistojící zálohy nepřítele a ovládnout důležité objekty.

Hloubka úkolů prvosledových pluků motostřelecké divize bude zpravidla stejná jako hloubka úkolu divize.

Charakter terénu a uskupení nepřítele budou ovlivňovat **určení směru hlavního úderu**. Směr hlavního úderu musí zabezpečit rychlé proniknutí vzápětí po jaderných úderech do hloubky sestavy nepřítele a rychlé zničení jeho hlavního uskupení.

Je výhodné směr hlavního úderu zvolit na tankodostupném a nejkratším směru, který zabezpečuje dosažení konečného cíle útoku. V některých případech můžeme směr hlavního úderu určit na méně dostupném směru, kde je slabší obrana nepřítele. Tento směr však musí umožňovat úder do boku a týlu hlavního uskupení nepřítele a ovládnout důležité prostory v jeho obranné stavě.

Úspěšné splnění úkolu divize podmiňuje promyšlená příprava celého útoku. Odpovědně musí především proběhnout **organizace součinnosti**. Vzhledem k tomu, že útok divize bude probíhat na samostatných směrech, na široké frontě a důležité objekty (komunikační uzly, průsmyky atd.) nebudou ve stejné vzdálenosti od předního okraje, je velitel divize povinen organizovat součinnost do celé hloubky, na každém směru útoku podle důležitých čar i jednotlivých objektů v hloubce obrany nepřítele. Především podrobně musí sladit bojovou činnost taktického vzdušného výsadku, obcházečích odřadů a letectva.

Zvláštnosti vedení útočného boje

Při zahájení války nebo v operační hloubce při oboustranném použití jaderných zbraní bude hlavním způsobem útoku — útok z chodu po přesunu z hloubky. Rychlost přesunu divize z vyčkávacího prostoru bude přímo závislá na stavu a připravenosti komunikací, na přesném zplánování přesunu a odpovědném plnění úkolů pořádkové a regulační služby.

V pochodové sestavě divize se jako první přesunují průzkumné prvky, předsunutý odřad, odřady zabezpečení pohybu, prostředky PVO předurčené k obraně prvosledových útvarů a dělostřelectvo.

Útok pak probíhá v rychlém tempu při využití výsledků jaderných úderů.

Palebná příprava útoku v horském a zalesněném terénu probíhá podle rázu nepřátelské obrany. V některých případech může být palebná příprava zahá-

jena na jednotlivých směrech útoku v různou dobu. Půjde především o umlčení odporů nepřítele v blízkosti cest na směrech útoku jednotek.

Letectvo v době palebné přípravy ničí prostředky jaderného napadení, zálohy a velitelská stanoviště nepřítele.

Palebné prostředky a obranná opevnění na předním okraji obrany nepřítele ničíme palbou z děl a tanků určených pro přímou střelbu.

Palebná podpora útoku se uskutečňuje soustředěním palby na odpory nepřítele, které brání v postupu vlastních vojsk.

Pluky (prapory) prvního sledu využívají účinků jaderných úderů, za dělostřelecké podpory pronikají údolími a podél komunikací do hloubky obrany nepřítele, přičemž současně obsazují výšiny po obou stranách směru útoku a rozšiřují tak průlom do stran. Dominující výšiny a důležité průsmyky ovládnou útočící vojska rozhodnou ztečí čelně v součinnosti s obcházejícími odřady a taktickým vzdušným výsadkem.

V tankodostupném terénu tanky útočí před sestavou motostřeleckých jednotek. V nepřehledném terénu postupují za pěchotou.

Útok rozvíjí vojska podél komunikací nejkratším směrem do hloubky sestavy nepřítele. Části sil mohou vést údery do boku nepřítele s cílem rozčlenit jeho sestavu, přičemž dovedně využívají mezer v bojové sestavě nepřítele.

Po zničení protistojících sil a ovládnutí prostorů rozmístění prvního sledu nepřátelské divize a k narůstání tempa útoku divize zasazuje druhý sled. Jestliže **zálohy nepřítele** zaujmou obranu na výhodné terénní čáře v hloubce obrany, je nutné přijmout rozhodná opatření k jejich zničení. Ničit je budeme jadernými údery, vysazením vzdušného výsadku k ovládnutí důležitých objektů a směrlým pronikáním obcházejících odřadů i čelně útočících jednotek.

V průběhu rozvíjení útoku, při postupu vlastních vojsk do údolí nebo zmocnění se dominujících výšin je nutné předvídat a předem organizovat nutná opatření k odrazení možných nepřátelských protiztečí. Musíme vést nepřetržitý pozemní, vzdušný, rádiový a radiotechnický průzkum nepřítele, všech cest a horských soutěsek co možná na největší vzdálenost ve směru útoku i do stran.

Nepřetržitě je nutné zabezpečovat boky a na možných směrech nepřátelských protiztečí včas rozvinout protitankovou zálohu a pohyblivý odřad zatařasovací. Zálohy nepřítele je třeba ničit ještě před protiztečí jadernými údery, údery letectva a dělostřelectva. Rozhodným úderem útočících vojsk do boku nepřátelských záloh dokončit jejich zničení.

Značnou pozornost bude nepřítel věnovat obraně a udržení horských průsmyků a přechodů. Útočící vojska je mohou ovládnout různým způsobem. Nejefektivnější a nejrychlejší z nich je zničení odporů nepřítele jadernými údery, vysazení z vrtulníků taktického vzdušného výsadku k dokončení zničení nepřítele bránícího průsmyk (přechod) a odvážné proniknutí obcházejícího odřadu do prostoru průsmyku (přechodu).

Nemůžeme-li z různých příčin použít jaderných úderů, je účelné zničit nepřítele použitím chemických otravných látek a údery letectva. Nebudeme-li moci použít taktický vzdušný výsadek a obcházející odřady, úkol ovládnutí horských průsmyků a přechodů budou plnit pluky 1. sledu rozhodným útokem po jaderných úderech, palebné přípravě dělostřelectva a úderech letectva.

Měli bychom se vyvarovat čelních úderů na bránícího se nepřítele. Pak bude vhodné volit účinnější způsob manévru a to obchvat a obejít k rozhodným úderům do boku a týlu nepřítele.

V útoku je třeba udržovat s nepřítelem těsný kontakt a nedopustit, aby se odpoutal od našich vojsk. Tím mu znemožnit uskutečnění jaderných úderů na prvosledové útvary útočící motostřelecké divize.

K zpomalení nebo zastavení postupu útočících vojsk může nepřítel vytvořit široká pásma radioaktivního a chemického zamoření. Vážnou překážkou mohou být především jaderné minové zátarasy (fugasy). Bude nutné předem zjistit rozmístění těchto prostředků v terénu a přijmout okamžitá opatření, která by znemožnila nepříteli jejich aktivování. K ovládnutí a zničení míst velení těchto prostředků je výhodné vysazovat vzdušné výsadky a vyčleňovat speciální odřady.

Podaří-li se nepříteli vytvořit pásmo zamoření a není-li možné toto obejít, mohou vojska překonávat pásma zamoření z chodu s použitím vrtulníků nebo po krátké zastávce, kdy dojde k určitému poklesu úrovně radiace nebo snížení koncentrace otravných látek.

Z á v ě r

Horský a zalesněný terén má své zvláštnosti, které podstatně ovlivňují bojovou činnost vojsk. Tyto zvláštnosti ovlivňují především použití ZHN, použití druhů vojsk a zákonitě se musí odrazit v přípravě a vedení útočného boje divize. Především organizace boje v tomto terénu bude vyžadovat na velitelích a štábech přijímat nešablonovitá rozhodnutí, uskutečňovat rozumnou iniciativu, při zachování tvrdosti a operativnosti velení. Boj v horském a zalesněném terénu bude rovněž klást vysoké požadavky na morální stav a všestrannou bojovou připravenost vojsk.

Některé z výcvikových prostorů ČSLA svým silně členitým terénem nám dávají velkou možnost přiblížit se v přípravě boji v terénu charakteru horského a zalesněného prostoru.